

Evaluatie rekenkamercommissie 2004-2006

5 april 2006

1985807

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 Inleiding	1
1.1 Aanleiding en doel	1
1.2 Aanpak	1
Hoofdstuk 2 Terugblik op de werkzaamheden in de periode 2004-2006	2
2.1 Bijeenkomsten rekenkamercommissie	2
2.2 inwerken: basisdocumenten	2
2.3 Onderzoeken	2
2.4 Communicatie en externe contacten	3
2.5 Budget rekenkamercommissie	3
Hoofdstuk 3 Beoordeling functioneren rekenkamercommissie	4
3.1 Inleiding	4
3.2 Structuur en onafhankelijkheid	4
3.3 Werkwijze	4
3.4 Praktische organisatie	6
Hoofdstuk 4 Conclusies en aanpak verbeterpunten	8
4.1 Conclusies	8
4.2 Aanpak verbeterpunten	8
Hoofdstuk 5 Vervolg rekenkamercommissie 2006-2010	10
5.1 Aandachtspunten rekenkamercommissie	10
5.2 Advies aan de raad over voortzetting rekenkamercommissie	10
Bijlage 1 Vragenlijst raadsleden	12

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Op 27 januari 2004 heeft de Gemeenteraad Amersfoort de verordening op de rekenkamercommissie gewijzigd. De verordening op de rekenkamercommissie van maart 2002 kwam hiermee te vervallen. In de 'oude' verordening was sprake van een rekenkamercommissie bestaande uit raadsleden. Daarbij was nadrukkelijk gekozen voor een groeimodel in de richting van een meer zelfstandige rekenkamerfunctie.

Met de nieuwe verordening is de gemeente Amersfoort overgestapt op het gemengde model: een rekenkamercommissie met drie externe leden, onder wie de voorzitter, en twee raadsleden. Deze nieuwe rekenkamercommissie wordt ondersteund door een ambtelijk secretaris.

Na een periode van werving en selectie heeft de Gemeenteraad in zijn vergadering van 17 maart 2004 de externe leden en de raadsleden van de rekenkamercommissie benoemd en was de nieuwe rekenkamercommissie een feit.

De taak van de rekenkamercommissie is in de wet omschreven als: 'Het doen van onderzoek naar de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur'.

De externe leden zijn benoemd voor de resterende duur van de zittingsperiode 2002-2006. Na de verkiezingen van 7 maart 2006 moeten er dus zowel raadsleden als externe leden (her)benoemd worden.

De rekenkamercommissie achtte dit een goed moment om haar eigen functioneren te evalueren. In dit rapport wordt verslag gedaan van deze evaluatie. Het is de bedoeling dat de nieuwe raad dit rapport kan gebruiken in zijn gedachtevorming over de toekomst van de rekenkamercommissie en de benoeming van de leden.

1.2 Aanpak

Onze aanpak voor deze evaluatie bestond uit vier onderdelen:

- (1) het in kaart brengen van de activiteiten van de rekenkamercommissie over de periode 2004-2006
- (2) het mondeling bevragen van 3 raadsleden¹, de burgemeester en de wethouder stedelijk beheer en wijkontwikkeling, de gemeentesecretaris en de gemeentecontroller over hun ervaringen met de rekenkamercommissie
- (3) het schriftelijk bevragen van raadsleden over het functioneren van de rekenkamercommissie
- (4) een rondetafelgesprek met de leden van de rekenkamercommissie onderling

Voor het voeren van de gesprekken met raadsleden, collegeleden en organisatie is een extern deskundige aangetrokken. Het betreft mw. drs. J. Smink. Zij is al enige jaren secretaris van de rekenkamercommissie in Nijmegen en heeft dus goed inzicht in het lokale rekenkamerwerk. Anderzijds heeft zij geen banden met de Amersfoortse organisatie en neemt dus een onafhankelijk positie in.

Voor het overige heeft de rekenkamercommissie de evaluatie zelf uitgevoerd.

De schriftelijke enquête is uitgezet onder alle raadsleden (N=39). Na het versturen van een reminder, hebben uiteindelijk 11 raadsleden (28%) de vragenlijst ingevuld geretourneerd.

De rekenkamercommissie vindt deze respons laag. Als verklaring hiervoor kan worden aangevoerd dat de enquête enkele weken voor de gemeenteraadsverkiezingen is verstuurd, dus in een periode dat raadsleden drukbezet waren met campagneactiviteiten. De tweede reden zou kunnen zijn dat niet alle raadsleden zich even intensief met de rekenkamerrapporten bezighouden en omdat dit meestal aan een fractiespecialist wordt overgelaten².

---

¹ Dit waren mw. Barendregt (JA), dhr. Van Gammeren (SP) en dhr. Van Gijlswijk (VVD)

² Een van de raadsleden heeft dit argument expliciet genoemd als reden voor zijn non-respons

Hoofdstuk 2 Terugblik op de werkzaamheden in de periode 2004-2006

2.1 Bijeenkomsten rekenkamercommissie

De rekenkamercommissie vergadert doorgaans 1 keer per maand, met uitzondering van de maanden juli en augustus. Indien nodig, worden er tussentijds extra bijeenkomsten ingelast. Voor het overige vindt er wekelijks contact plaats tussen de voorzitter van de rekenkamercommissie en de secretaris.

De vergaderingen van de rekenkamercommissie zijn besloten, de verslagen zijn openbaar. Deze worden gepubliceerd op de site van de rekenkamercommissie.

2.2 inwerken: basisdocumenten

De eerste periode heeft de rekenkamercommissie zich beziggehouden met het ontwikkelen van de kaders voor haar werkzaamheden. Om te beginnen heeft de rekenkamer een missie geformuleerd:

De rekenkamercommissie spreekt de ambitie uit dat zij door middel van haar onderzoeken een positieve bijdrage levert aan de kwaliteit van het bestuur van de stad Amersfoort en dat de resultaten van rekenkameronderzoek een bijdrage leveren aan de versterking van de controlerende, kaderstellende en volksvertegenwoordigende rol van de gemeenteraad.

Vervolgens heeft de rekenkamercommissie een aantal documenten opgesteld waarin zij haar werkwijze heeft vastgelegd. Deze documenten zijn ter kennisgeving aangeboden aan raad, college en managementteam.

Basisdocumenten rekenkamercommissie

1. onderzoeksprotocol: een document waarin wordt beschreven hoe de onderzoeken van de rekenkamercommissie worden uitgevoerd, van de aankondiging van het onderzoek tot en met de hoor en wederhoorprocedure en publicatie.
2. huishoudelijk reglement: in dit document is de vergaderorde en de organisatie van de rekenkamercommissie geregeld
3. werkwijzer: dit is een beschrijving van de werkzaamheden van de secretaris van de commissie, zodat bij zijn afwezigheid zijn taken door een derde kunnen worden overgenomen en de continuïteit van de commissie is gewaarborgd.

2.3 Onderzoeken

reguliere onderzoeken

De rekenkamercommissie heeft in de periode 2004-2006 vier onderzoeken uitgevoerd. Verder is in 2006 gestart met een nieuw onderzoek. In onderstaand schema is kort het thema en de wijze van uitvoering aangegeven:

Thema	Vraagstelling	Uitvoeringsorganisatie
Programmabegroting	In hoeverre biedt programmabegroting de raad voldoende heldere kaders voor zijn kaderstellende en controlerende taken?	Eigen beheer
Inhuur externen	Zijn er binnen de gemeente Amersfoort voldoende waarborgen om te komen tot een rechtmatige en doelmatige inzet van externe krachten en op welke wijze vindt de besluitvorming, inclusief het informeren van de raad, over de inhuur plaats?	In samenwerking met PriceWaterhouseCoopers
Wijkontwikkeling	Hoe is op dit moment de stand van zaken op het onderdeel 'wijkontwikkeling' uit het raadsprogramma?	Eigen beheer
Parkeerbonds	Wat zijn de belangrijkste oorzaken van de tekorten in het parkeerbonds in de periode 2002 - 2004 en in hoeverre zijn er adequate maatregelen genomen om in de toekomst tekorten te voorkomen?	Eigen beheer
Handhaving brandveiligheid (in uitvoering, gestart in 2006)	In hoeverre was in de periode 2002-2005 sprake van een doeltreffende handhaving op het gebied van brandveiligheid?	In samenwerking met Research voor Beleid

Oriënterende onderzoeken

Verder heeft de rekenkamercommissie een aantal oriënterende onderzoeken uitgevoerd. Het doel van een oriënterend onderzoek is om op hoofdlijnen inzicht te krijgen in de ontwikkelingen op een bepaald beleidsterrein en daarbij zicht te krijgen op mogelijke knelpunten bij de uitvoering. Naar aanleiding van de

resultaten van een oriënterend onderzoek, kan de rekenkamercommissie besluiten om een meer diepgaand onderzoek te starten naar het desbetreffende onderwerp.

De oriënterende onderzoeken van de afgelopen periode waren:

1. Uitvoering Wet Voorzieningen Gehandicapten
2. Klanttevredenheid

Follow up onderzoeken

Door middel van een follow up onderzoek brengt de rekenkamercommissie in kaart wat er is gebeurd met een onderzoek dat eerder is uitgevoerd en in hoeverre de aanbevelingen hieruit inmiddels door de organisatie zijn uitgevoerd. De afgelopen periode heeft de rekenkamercommissie een follow up uitgevoerd naar:

1. onderzoek SWA
2. onderzoek programmabegroting

In het jaarverslag van de rekenkamercommissie wordt gerapporteerd over de resultaten van deze follow up onderzoeken.

2.4 Communicatie en externe contacten

De rekenkamercommissie heeft de afgelopen periode de volgende communicatiemiddelen ingezet:

- uitbrengen halfjaarlijkse nieuwsbrief
- opzetten en bijhouden van website met alle openbare informatie vanuit de rekenkamercommissie
- uitgeven persberichten bij start en afronding onderzoek
- interviews met (lokale) media
- bemensing van ‘standje’ tijdens De Ronde rondom presentatie van onderzoeken

Ten behoeve van haar uitingen heeft de rekenkamercommissie een huisstijl ontwikkeld.

De rekenkamercommissie heeft regelmatig contact met collega-rekenkamers in het land via de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies.

2.5 Budget rekenkamercommissie

De gemeenteraad heeft in de begroting bedragen opgenomen voor de rekenkamercommissie ten behoeve van een ambtelijk secretaris en voor de vergoedingen aan externe leden. Dit budget bedraagt € 140.000 op jaarbasis. Hierbinnen is een budget van € 40.000 per jaar beschikbaar voor het uitvoeren van onderzoeken.

Daarbij is bepaald dat eventuele overschotten op het onderzoeksbudget deze eerste periode beschikbaar bleven van de rekenkamercommissie. Het totaal onderzoeksbudget bedroeg aldus € 160.000 voor de raadsperiode 2002-2006.

De rekenkamercommissie heeft over de afgelopen periode niet het gehele aan haar toegekende onderzoeksbudget benut. De belangrijkste oorzaak hiervan is dat zowel de oude rekenkamercommissie (2002-2004) als de nieuwe rekenkamercommissie (2004-2006) enige maanden de tijd nodig hebben gehad om zichzelf in te werken.

Hoofdstuk 3 Beoordeling functioneren rekenkamercommissie

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk bespreken we hoe de structuur, de praktische organisatie, de werkwijze en de producten van de rekenkamercommissie wordt beoordeeld. Per punt bekijken we het oordeel van de raadsleden, het college en vertegenwoordigers uit de ambtelijke top. Vervolgens geeft de rekenkamercommissie haar eigen oordeel over de verschillende onderdelen.

3.2 Structuur en onafhankelijkheid

De meeste respondenten zijn tevreden over de keuze voor een gemengde samenstelling van de rekenkamercommissie.

Als belangrijk voordeel van een gemengde commissie wordt genoemd dat bij de rekenkamercommissie bekend is wat er bij de raadsleden leeft. Voorwaarde is wel dat deze zich onafhankelijk kunnen opstellen.

Op een respondent na, is iedereen van mening dat de rekenkamercommissie zich de afgelopen periode voldoende onafhankelijk heeft getoond.

Als valkuil van een gemengde commissie wordt gezien dat door de aanwezigheid van twee raadsleden de politiek de rekenkamer binnendringt. De gemeentesecretaris en een viertal raadsleden geven om die reden aan principieel voorstander te zijn van een rekenkamer volledig bestaande uit externe leden.

Volgens de burgemeester en de gemeentecontroller is het risico van politiek binnen de rekenkamercommissie vooral aanwezig bij het opstellen van het nawoord. Eén van de raadsleden vindt dat de rekenkamercommissie door het schrijven van een nawoord zich onvoldoende onafhankelijk opstelt.

De rekenkamercommissie is zelf net als de meeste respondenten tevreden over de huidige, gemengde samenstelling. De inhoudelijke deskundigheid van de externen, aangevuld met de ‘couleur locale’ van de raadsleden, is een vruchtbare constructie gebleken.

Het risico van politiek binnen de rekenkamercommissie wordt erkend, maar de leden zijn van mening dat hier de afgelopen periode in elk geval geen sprake van is geweest. De rekenkamercommissie beschouwt het als de taak van de voorzitter om hier strikt op toe te blijven zien, zoals dat ook de afgelopen periode is gebeurd.

De raadsleden vinden het lidmaatschap van de rekenkamercommissie tijdsintensief. Daarnaast beperkt het de raadsleden in hun politieke optreden doordat zij niet het woord kunnen voeren in de raad over onderzoeken van de rekenkamercommissie. Om deze redenen vindt men dat het lidmaatschap van de rekenkamercommissie minder goed is te combineren voor raadsleden uit kleinere fracties.

3.3 Werkwijze

Keuze onderzoeksonderwerpen

Uit de enquête blijkt dat de raadsleden de gekozen onderwerpen van de rekenkamercommissie over het algemeen nuttig vinden. In de gesprekken is gebleken dat de totstandkoming van de keuze voor een onderwerp dat de rekenkamercommissie gaat onderzoeken niet transparant is. De rekenkamer maakt wel bekend welk onderwerp zij gaat onderzoeken, maar niet welke potentiële andere onderwerpen er waren en waarom juist voor het desbetreffende onderzoek is gekozen. De gesprekspartners hebben aangegeven behoefte hebben aan meer transparantie hierin.

Specifiek naar aanleiding van het onderzoek ‘parkeerfonds’ is door de raadsleden opgemerkt dat dit onderzoek is aangevraagd door twee fracties. Bij dergelijke verzoeken dient de rekenkamercommissie naar de mening van de raadsleden extra alert te zijn op de politieke lading van haar onderzoeken. Naar aanleiding van het onderzoek ‘parkeerfonds’ is verder in de gesprekken aangegeven dat er behoefte is aan meer communicatie over het plan van aanpak van de rekenkamercommissie. Enerzijds is daarbij de wens geuit meer input te kunnen leveren vanuit de raad zodat het onderzoek voldoende tegemoet komt aan de behoeften van de raad. Anderzijds is echter ook opgemerkt dat de rekenkamercommissie steeds zijn onafhankelijke rol moet kunnen vasthouden.

De rekenkamercommissieleden vinden dat de onderzoeksonderwerpen van de afgelopen periode als voldoende relevant kunnen worden beoordeeld. Het doel is om een goede balans te vinden tussen levendige onderwerpen die de raad en ook de burger aanspreken en meer technische onderwerpen. Van belang is dat de rekenkamercommissie niet leeft bij de waan van de dag. Mede naar aanleiding van de ervaring met het onderzoek ‘parkeerfonds’, acht de rekenkamercommissie het verstandig in de toekomst voorzichtig om te gaan met verzoeken tot onderzoek vanuit raadsfracties, met name wanneer deze niet raadsbreed worden gedragen.

Voor wat betreft de kwantiteit van de onderzoeken heeft de commissie vastgesteld dat zij met twee grotere en een kleiner onderzoek per jaar aan haar maximum zit en dat dit voldoende is.

Werkwijze

Op een enkele respondent na zijn alle onderzoeken bekend bij de respondenten. Men is over het algemeen tevreden over de aanpak en kwaliteit van de onderzoeken. De werkwijze wordt als systematisch en transparant beschouwd. De leesbaarheid van de rapporten vinden de meeste respondenten voldoende tot goed.

De gesprekspartners hebben zich positief uitgelaten over de objectiviteit van de rekenkamercommissie. Men is positief over het feit dat de rekenkamercommissie zowel het college als de raad aanspreekt op zijn functioneren. Als positief punt is ook genoemd dat de rekenkamercommissie steeds in haar rapport helder aangeeft hoe zij het betreffende onderzoek heeft uitgevoerd.

De meeste raadsleden vinden dat de rekenkamercommissie zich voldoende kritisch opstelt ten aanzien van het college en de raad. Van een aantal respondenten mag de rekenkamercommissie zich nog wel wat kritischer opstellen naar de raad (4) en naar het college (3).

Het minst gewaardeerd is het onderzoek 'parkeerbonds'; 4 van de 11 schriftelijke respondenten kwalificeren dit onderzoek als 'matig'.

Een apart aandachtspunt vormt het normenkader dat de rekenkamercommissie in al haar onderzoeken uitwerkt. Met name in het geval van het onderzoek 'wijkontwikkeling' zijn hierover kritische opmerkingen gemaakt. Vanuit het college is het te theoretisch genoemd, door raadsleden te complex. De gesprekspartners hebben allen aangegeven dat dit het leren van het onderzoek in de weg staat.

De rekenkamerleden zijn tevreden over de kwaliteit van hun onderzoeken en achten de interne kwaliteitsbewaking voldoende. Het wordt niet nodig geacht om hiervoor extra externe deskundigheid in te roepen. Het onderzoeksprotocol is goed werkbaar gebleken en de commissie ziet dan ook geen aanleiding dit (ingrijpend) aan te passen.

Ten aanzien van het inschakelen van externe bureaus, heeft de rekenkamercommissie geconcludeerd dat zij hier niet te terughoudend in wil zijn. Het uitvoeren van onderzoeken in eigen beheer is wel mogelijk, maar voorkomen moet worden dat de rekenkamercommissie teveel opdrachtgever van zich zelf gaat worden.

Indien een extern bureau wordt ingeschakeld is het wel van belang het onderzoek 'dicht bij de rekenkamer te houden' zodat de rekenkamercommissie de controle over het onderzoek behoudt.

procedure hoor en wederhoor

Van de zijde van het College zijn kritische opmerkingen gemaakt over de wijze waarop invulling wordt gegeven aan hoor- en wederhoor. De doorlooptijd van deze procedure wordt lang genoemd en het nawoord van de rekenkamercommissie acht men overbodig.

Ook de rekenkamerleden zelf vinden de doorlooptijd van de hoor en wederhoorprocedure erg lang.

Tegelijkertijd ziet men weinig mogelijkheden deze procedure te verkorten. Het gehanteerde onderscheid tussen technisch wederhoor en een bestuurlijke reactie achten de leden erg nuttig.

Communicatie

De raadsleden vinden de toegankelijkheid van de rekenkamercommissie voldoende tot goed. De nieuwsbrief en het jaarverslag/jaarplan zijn bij de meeste respondenten bekend en worden als voldoende informatief beoordeeld. De website is bij de meeste respondenten niet bekend.

Vanuit de gesprekken met raadsleden is aangegeven dat het belangrijk is dat de rekenkamercommissie aan het begin van de nieuwe raadsperiode helder voor het voetlicht brengt wat het doel is van de rekenkamercommissie, wat haar taken zijn, hoe zij hier invulling aan geeft, wat de raad daar mee kan en dergelijke. Verder hebben zij gesuggereerd de 'nieuwe' raad te verzoeken om ideeën aan te dragen voor onderzoek door de rekenkamercommissie.

Vanuit het college en de ambtelijke organisatie is opgemerkt dat de communicatie tussen de rekenkamercommissie en het college teveel schriftelijk plaatsvindt. De rekenkamercommissie gaat daarmee erg formalistisch te werk. In plaats hiervan wil het college graag zowel ambtelijk als bestuurlijk meer mondeling communiceren.

Effecten

De raadsleden ervaren de ondersteuning van de rekenkamercommissie voor hun controlerende en kaderstellende taken als voldoende tot goed. In dit opzicht is de rekenkamercommissie doeltreffend geweest.

Maar wat zijn nu eigenlijk de daadwerkelijk effecten zijn van de rekenkameronderzoeken? De respondenten hebben aangegeven is dat het nog vroeg is om te oordelen over deze effecten.

Door alle gesprekspartners is het rapport over de programmabegroting genoemd als voorbeeld van een rekenkamerrapport dat direct tot verbetering heeft geleid. Als succesfactoren zijn genoemd dat de onderzoeksresultaten herkenbaar en hanteerbaar waren.

Door de raadsleden is nog opgemerkt dat op dit moment niet wordt nagegaan of en hoe raadsbesluiten worden uitgevoerd. Dit geldt niet alleen voor raadsbesluiten naar aanleiding van rapporten van de rekenkamercommissie, maar voor alle raadsbesluiten. Men heeft dit een belangrijke voorwaarde voor het bereiken van effecten genoemd. Het is naar het oordeel van de raadsleden de taak van de griffie om dit bij te houden voor de raad.

De wethouder en de burgemeester / concerncontroller hebben met het oog op de effectiviteit van de rekenkamercommissie het belang van nazorg door de rekenkamercommissie onderstreept. Door de wethouder is de suggestie gedaan om als rekenkamercommissie niet alleen 'grote' onderzoeken te doen zoals nu, maar (ook) meer kleinere onderzoeken. De effecten van de rekenkameronderzoeken zouden dan groter kunnen zijn. De burgemeester en concerncontroller pleiten in dit kader voor een creatievere, minder theoretische, aanpak.

De rekenkamercommissie vindt dat het bij de effectiviteit van de onderzoeken gaat om drie aspecten:

- is de kwaliteit van het onderzoek goed?
- worden de bevindingen en aanbevelingen overgenomen door de raad?
- worden de aanbevelingen geïmplementeerd?

De leden zijn van mening dat de eerste twee vragen voor alle onderzoeken positief kunnen worden beantwoord. De vraag naar de daadwerkelijke implementatie is lastiger te beantwoorden. Door middel van de follow up onderzoeken zal de rekenkamercommissie hier in de loop der tijd meer zicht op krijgen.

3.4 Praktische organisatie

Tot slot heeft de rekenkamercommissie nog naar een aantal praktische punten gekeken. Het gaat hierbij om de interne organisatie van de rekenkamercommissie en haar juridische kader. Deze punten zijn verder niet met externe respondenten besproken.

Taakverdeling

De rekenkamercommissie heeft de afgelopen periode de volgende rolverdeling afgesproken. De raadsleden functioneren vooral als informatiedragers -en verstrekkers van de raad. De externe leden hebben een meer inhoudelijke rol, waarbij bij elk onderzoek een van de externe leden optreedt als lid-rapporteur van een onderzoek en betrokken is bij de dagelijkse voortgang van het onderzoek.

Deze taakverdeling bevat de leden goed.

Secretaris

De leden zijn tevreden over de kwaliteit en kwantiteit van de ondersteuning door de secretaris. Gemiddeld genomen is het beschikbare aantal uren per week (22) voldoende. Ook over de functionele inpassing van de secretaris bij de Griffie is men tevreden.

Pl. leden

Voor elk raadslid is een plaatsvervangend lid benoemd. De rekenkamercommissie heeft het nut en de noodzaak hiervan geëvalueerd. De conclusie is dat het nuttig is de plaatsvervangende leden te handhaven, maar dan alleen ten behoeve van vervanging bij langere absentie. Het incidenteel inspringen van plaatsvervangende leden wordt als weinig zinvol gezien en heeft in de praktijk niet plaatsgevonden.

Budget

De rekenkamercommissie heeft vastgesteld dat het huidige budget voldoende is voor twee grote onderzoeken en één klein onderzoek per jaar.

De rekenkamercommissie concludeert dat zij de voorkeur heeft voor het handhaven van de huidige overhevelingsregeling en stelt daarbij aanvullend voor om dit te maximeren ter hoogte van het onderzoeksbudget voor één jaar. Op deze manier ontstaat er enige flexibiliteit in de aanwending van het budget, zonder dat er een onnodig grote reserve wordt opgebouwd.

De externe leden zijn tevreden over de vergoeding die zij ontvangen voor hun werkzaamheden. Voor de twee 'gewone' leden komt deze gemiddeld genomen overeen met hun tijdsinvestering. De voorzitter geeft aan significant meer tijd te besteden aan de rekenkamercommissie dan de acht uur die hiervoor maandelijks is begroot. Hij geeft daarbij aan dat hij dit niet als een probleem ervaart en dat er wat hem betreft ook een element betrokkenheid in zit; het is boeiend om te doen.

Verordening en reglement

De rekenkamercommissie is maar beperkt bevoegd om informatie op te vragen aan instanties die financieel gebonden zijn aan de gemeente. Voor rekenkamers is bij wet een uitgebreidere bevoegdheid geregeld.

Tot dusverre heeft de rekenkamercommissie Amersfoort geen problemen ondervonden hierdoor. Om te voorkomen dat in de toekomst formele belemmeringen ontstaan bij het uitvoeren van onderzoek, wil de rekenkamercommissie dit punt toch onder de aandacht brengen van de raad. Een uitbreiding van de derdebevoegdheden van de rekenkamercommissie kan worden gerealiseerd door bijvoorbeeld het opnemen van een bepaling hierover in de subsidieverordening.

Het huishoudelijk reglement functioneert verder naar tevredenheid en behoeft, behoudens het punt van de plaatsvervangende leden, geen nadere aanpassing.

Hoofdstuk 4 Conclusies en aanpak verbeterpunten

4.1 Conclusies

Op basis van de schriftelijke enquête, de gesprekken met raadsleden, collegeleden en MT-leden en het rondetafelgesprek van de rekenkamercommissie zelf, concluderen wij het volgende.

Over het algemeen zijn alle betrokkenen tevreden over de structuur, werkwijze en de producten van de rekenkamercommissie.

Tegelijkertijd zijn er ook een aantal kritiekpunten naar voren gekomen. Deze betreffen:

- I. Het risico van politiek bedrijven binnen de rekenkamercommissie door de aanwezigheid van raadsleden in de commissie
- II. De formele opstelling van de rekenkamercommissie door te kiezen voor hoofdzakelijk schriftelijke communicatie met het college
- III. Onvoldoende transparantie in de keuze van onderzoeksobjecten en te weinig betrekken raad
- IV. Soms te theoretische aanpak van onderzoeken zich uitend in een complex normenkader, waardoor de leereffecten beperkt zijn.

4.2 Aanpak verbeterpunten

Ad I Politieke invloed

Ten aanzien van het punt van onafhankelijkheid is de rekenkamercommissie met de respondenten van mening dat politieke inmenging in de rekenkamercommissie te allen tijden dient te worden voorkomen. Hiervoor dient volgens de rekenkamercommissie aan drie voorwaarden te zijn voldaan:

- de raadsleden vormen een minderheid binnen de commissie
- bij alle raadsleden is voldoende bewustzijn dat zij vanuit een rekenkamerpet in de rekenkamer functioneren
- de voorzitter is alert op eventuele politieke inbreng en reageert hier direct op

De rekenkamercommissie is van mening dat aan bovenstaande voorwaarden de afgelopen periode in voldoende mate is voldaan. De rekenkamercommissie vindt dan ook niet dat er aanleiding is tot wijziging van de samenstelling van de rekenkamercommissie. Zoals gezegd, is de combinatie van externe deskundigen en raadsleden met hun kennis van het Amersfoortse bestuur erg vruchtbaar gebleken. De rekenkamercommissie zelf ziet deze dan ook graag gehandhaafd in de toekomst.

Van belang is wel dat aspirant (raads)leden voor de commissie voldoende op de hoogte zijn van de geldende mores binnen de rekenkamercommissie en zich hieraan committeren alvorens zich beschikbaar te stellen voor de rekenkamercommissie. Een gesprek met de voorzitter kan hierbij behulpzaam zijn.

Ad II Communicatie college

De rekenkamercommissie herkent het punt dat is gemaakt door college en organisatie ter zake van haar formalistische houding. Enerzijds vindt de rekenkamercommissie dat deze houding past bij een orgaan als de rekenkamercommissie. Sommige zaken, waaronder het technische wederhoor, kunnen niet met een mondeling overleg worden afgedaan. De rekenkamercommissie is van mening dat haar werkwijze van A tot Z transparant dient te zijn. Een gevolg hiervan is dat communicatie betrekking hebbend op een onderzoek zoveel mogelijk schriftelijk dient te worden vastgelegd zodat ook voor derden duidelijk is hoe het onderzoeksproces is verlopen. Dit is noodzakelijk ter borging van de onafhankelijkheid van de rekenkamercommissie.

Anderzijds moet worden voorkomen dat dit ‘formalisme’ de efficiency van de rekenkamercommissie in de weg staat. Waar zaken mondeling kunnen worden afgedaan, moet hiervoor ook worden gekozen. De rekenkamercommissie zal hier in de toekomst meer alert op zijn. Anderzijds nodigt zij ook het college uit om waar nodig informeel contact te zoeken met de rekenkamercommissie.

De rekenkamercommissie wil ook tegemoet komen aan het punt dat het college te weinig op de hoogte wordt gehouden van de voortgang van het onderzoek. De rekenkamercommissie zal in de toekomst haar werkwijze aanpassen. Zij denkt daarbij aan de mogelijkheid de rol van ambtelijke contactpersonen uit te breiden (‘contactpersonen plus’. Gedurende het hele onderzoek heeft de secretaris van de rekenkamercommissie op gezette tijden contact met een door het college aangewezen contactpersoon (bij een groot onderzoek eventueel een groepje contactpersonen). In dit overleg wordt gesproken over zaken als de voortgang van het onderzoek en de hoofdlijnen die in het rapport worden opgenomen. De contactpersoon fungeert tevens als degene die de secretaris doorverwijst voor stukken, interviews en dergelijk.

Om het contact tussen rekenkamer en college verder te bevorderen, stelt de rekenkamercommissie verder voor om eenmaal per jaar een gesprek te hebben met de burgemeester en de concerncontroller naar aanleiding van het onderzoeksplan en het onderzoeksverslag van de rekenkamercommissie. Tijdens dit gesprek kan worden teruggeblikt op de sterke en zwakke punten van het afgelopen jaar en kunnen afspraken worden gemaakt over het volgende jaar.

De gewoonte van de rekenkamercommissie om een nawoord op te stellen, wordt door het college als overbodig ervaren. De rekenkamercommissie heeft hiervan kennis genomen en heeft geen problemen met het achterwege laten van dit nawoord in de toekomst. Het protocol zal op dit punt worden aangepast.

Ad. III Onderwerpkeuze

De kritiek op de onderwerpkeuze is tweeledig. Enerzijds voelt de raad onvoldoende betrokkenheid en anderzijds is het keuzeproces onvoldoende transparant. De rekenkamercommissie trekt zich deze kritiek aan. Om de raad meer te betrekken bij haar onderwerpkeuze stelt de rekenkamercommissie voor elk najaar, bij het opstellen van het jaarplan, een gesprek aan te gaan met de fractievoorzitters. Op die bijeenkomst worden de fracties de mogelijkheid geboden onderwerpen aan te dragen en deze toe te lichten. Belangrijk is wel te benadrukken dat de rekenkamercommissie aan de hand van de door haar geformuleerde criteria in het onderzoeksprotocol, uiteindelijk zelf beslist welke onderwerpen daadwerkelijk worden opgenomen in het onderzoeksplan. Het verleggen van deze beslissingsbevoegdheid naar de raad zou in strijd zijn met de wettelijke regelgeving over rekenkamer(commissie)s³.

Voor het aspect van de transparantie stelt de rekenkamercommissie zich ten doel om zich zowel in haar jaarplan als bij haar onderzoeksvoorstellen meer rekenschap te geven van haar keuze voor haar onderwerpen.

Ad. IV Normenkader

Ten aanzien van het normenkader is duidelijk geworden dat dit door zowel raadsleden als college en organisatie in sommige gevallen als een te theoretische exercitie wordt beschouwd, waarbij men de aansluiting op de Amersfoortse praktijk mist. Dit is het meest pregnaat naar voren gekomen in het onderzoek over wijkontwikkeling.

Het normenkader is de basis voor de beoordeling door de rekenkamercommissie van de feiten zoals die in het onderzoek naar voren zijn gekomen. Met het oog op de transparantie van haar onderzoeken heeft de rekenkamercommissie er steeds voor gekozen het door haar gehanteerde normenkader in haar rapport uit te werken. De rekenkamercommissie formuleert deze normen niet zelf, maar ontleent deze aan onder andere landelijke wet- en regelgeving, lokale regels en literatuur. In sommige gevallen is de norm duidelijk en dwingend (een wet is een wet) in andere gevallen is de norm minder bekend of minder eenduidig. Dit geldt met name voor normen die zijn afgeleid uit wetenschappelijke beleidsliteratuur. Dit betekent echter niet dat deze normen minder geschikt zijn om de Amersfoortse situatie aan te toetsen. Integendeel, ook in Amersfoort kan worden geleerd van 'best practices' zoals die in de beleidswetenschappelijke literatuur zijn beschreven en uitgewerkt in modellen.

De rekenkamercommissie wil met haar onderzoeken dicht bij de praktijk staan en op deze wijze zowel bestuur als organisatie handvatten verstrekken om eventuele tekortkomingen in beleid en uitvoering te verbeteren. Om het leereffect van haar onderzoeken te maximaliseren, moet worden voorkomen dat de onderzoeken als te theoretisch worden ervaren door betrokkenen.

De rekenkamercommissie zal in de toekomst dan ook meer aandacht besteden aan de praktische toepasbaarheid van haar normenkader.

---

³ Zo is de rekenkamerverordening in Lelystad bijvoorbeeld vernietigd omdat hier de beslissingsbevoegdheid over de onderwerpkeuze aan de raad was toegekend.

Hoofdstuk 5 Vervolg rekenkamercommissie 2006-2010

5.1 Aandachtspunten rekenkamercommissie

De evaluatie over de periode 2004-2006 heeft voor de rekenkamercommissie een aantal verbetermogelijkheden en aandachtspunten opgeleverd. Wij noemen deze nog een keer puntsgewijs:

- a. voortdurende aandacht voor bewaken van de onafhankelijkheid van commissie d.m.v.
  - alerte houding voorzitter tijdens vergaderingen
  - gesprek door voorzitter met kandidaat raadsleden
- b. verbeteren proces onderwerpkeuze d.m.v.:
  - betere verantwoording gekozen onderwerpen zowel in jaarplan als in onderzoeksvorstellen
  - actiever betrekken raad bij onderwerpkeuze door jaarlijks gesprek met fractievoorzitters voorafgaand aan opstellen jaarplan
- c. verbeteren communicatie met raad d.m.v.
  - actieve rol in inwerkprogramma voor raadsleden
  - actiever onder de aandacht brengen van website rekenkamercommissie en andere communicatie-uitingen
- d. verbeteren communicatie met college d.m.v.:
  - introductie jaargesprek met burgemeester en concerncontroller n.a.v. jaarverslag en jaarplan
  - aanwijzen 'contactpersonen plus' tijdens onderzoekstrajecten
- e. vergroten acceptatie normenkader d.m.v.:
  - meer aandacht voor de praktische toepasbaarheid van het normenkader in de rapporten.
- f. aanpassing reglement van orde m.b.t.
  - inzet plaatsvervangende raadsleden alleen bij langdurige afwezigheid vaste raadslid.
- g. aanpassing protocol m.b.t.
  - opstellen nawoord

De rekenkamercommissie wil deze punten graag oppakken in de volgende raadsperiode.

5.2 Advies aan de raad over voortzetting rekenkamercommissie

Het is aan de 'nieuwe' raad om de koers voor de rekenkamercommissie in de periode 2006-2010 te bepalen. De rekenkamercommissie komt op basis van haar evaluatie tot de volgende adviezen voor de raad:

1. handhaven huidige structuur met 2 raadsleden en 3 externe leden onder wie de voorzitter.
De huidige externe leden hebben allen aangegeven graag beschikbaar te zijn voor een volgende periode.

Een van de raadsleden maakt inmiddels geen deel meer uit van de raad. Hiervoor zal dus een nieuw raadslid voor in de plaats moeten komen. Het andere raadslid heeft aangegeven dat door de nieuwe situatie die na de verkiezingen is ontstaan, hij er de voorkeur aan geeft zijn functie binnen de rekenkamercommissie beschikbaar te stellen.

2. handhaven huidige budget voor de rekenkamer en de overhevelingsregeling onderzoeksbudget
Het huidige budget voor de rekenkamercommissie voldoet voor het uitvoeren van 2 grotere en een kleiner onderzoek per jaar. De rekenkamercommissie stelt voor dit budget te handhaven en jaarlijks te indexeren.

De rekenkamercommissie stelt aanvullend voor de huidige overhevelingsregeling van het onderzoeksbudget te handhaven met daarbij de aanpassing dat de overhevelingsregeling wordt gemaximeerd op het onderzoeksbudget voor één jaar. Deze regeling biedt de rekenkamercommissie

enige flexibiliteit in de besteding van haar onderzoeksbudget. Door de overhevelingsregeling te maximaleren op een jaarbudget wordt voorkomen dat er een onnodig grote reserve wordt gevormd.

3. aandacht voor subsidieverordening

In het kader van de beperkte derdebevoegdheid van de rekenkamercommissie, beveelt de rekenkamercommissie de raad aan om na te gaan of de subsidieverordening op dit punt dient te worden aangevuld. Desgewenst kan de rekenkamercommissie hiervoor een advies opstellen, waarbij ook de ervaringen in andere steden worden meegenomen.

Bijlage 1 Vragenlijst raadsleden

I: Onderzoeken rekenkamercommissie

De rekenkamercommissie heeft de afgelopen periode verschillende onderzoeken uitgevoerd. Graag willen wij weten hoe u deze onderzoeken beoordeelt:

A. Onderzoek naar de kwaliteit van de gemeentelijke programmabegroting

1. Vindt u het nuttig dat de rekenkamercommissie een onderzoek naar dit onderwerp heeft uitgevoerd?
 ja
 nee

2. Bent u bekend met het onderzoeksrapport?
 ja
 nee (ga door naar B)

3. Wat vond u van de kwaliteit van het onderzoek van de rekenkamercommissie?
 goed
 voldoende
 matig
 slecht

4. Wat vond u van de leesbaarheid van het rapport?
 goed
 voldoende
 matig
 slecht

B. Onderzoek naar de inhuur van externen door de gemeente Amersfoort

1. Vindt u het nuttig dat de rekenkamercommissie een onderzoek naar dit onderwerp heeft uitgevoerd?
 ja
 nee

2. Bent u bekend met het onderzoeksrapport?
 ja
 nee (ga door naar C)

3. Wat vond u van de kwaliteit van het onderzoek van de rekenkamercommissie?
 goed
 voldoende
 matig
 slecht

4. Wat vond u van de leesbaarheid van het rapport?

- goed
- voldoende
- matig
- slecht

C. Onderzoek naar de stand van zaken op het gebied van wijkontwikkeling

1. Vindt u het nuttig dat de rekenkamercommissie een onderzoek naar dit onderwerp heeft uitgevoerd?

- ja
- nee

2. Bent u bekend met het onderzoeksrapport?

- ja
- nee (ga door naar D)

3. Wat vond u van de kwaliteit van het onderzoek van de rekenkamercommissie?

- goed
- voldoende
- matig
- slecht

4. Wat vond u van de leesbaarheid van het rapport?

- goed
- voldoende
- matig
- slecht

D. Onderzoek naar de ontwikkeling van het parkeerfonds in de periode 2002-2004

1. Vindt u het nuttig dat de rekenkamercommissie een onderzoek naar dit onderwerp heeft uitgevoerd?

- ja
- nee

2. Bent u bekend met het onderzoeksrapport?

- ja
- nee (ga door naar E)

3. Wat vond u van de kwaliteit van het onderzoek van de rekenkamercommissie?

- goed
- voldoende
- matig
- slecht

4. Wat vond u van de leesbaarheid van het rapport?

- goed
- voldoende
- matig
- slecht

E. Onderzoek naar handhaving op het gebied van brandveiligheid

1. Is u bekend dat de rekenkamercommissie momenteel een onderzoek uitvoert naar dit onderwerp?

- ja
- nee

2. Vindt u het nuttig dat de rekenkamercommissie een onderzoek naar dit onderwerp uitvoert?

- ja
- nee

II: Positie rekenkamercommissie

1. Hoe kritisch vindt u de rekenkamercommissie ten aanzien van het college van Burgemeester en Wethouders?

- te weinig kritisch
- voldoende kritisch
- te kritisch

2. Hoe kritisch vindt u de rekenkamercommissie ten aanzien van de Gemeenteraad?

- te weinig kritisch
- voldoende kritisch
- te kritisch

3. Heeft de rekenkamercommissie zich in de afgelopen periode voldoende onafhankelijk opgesteld?

- ja
- nee, omdat:.....

4. In hoeverre ervaart u de huidige rekenkamercommissie als een ondersteuning bij uw controlerende taak als raadslid?

- goed
- voldoende
- matig
- slecht

III: Communicatie door rekenkamercommissie

1. Hoe beoordeelt u de toegankelijkheid van de rekenkamercommissie?

- goed
- voldoende
- matig
- slecht

2. Hoe informatief vindt u de halfjaarlijkse nieuwsbrief van de rekenkamercommissie?

- de nieuwsbrief is mij onbekend
- de nieuwsbrief is te weinig informatief, omdat .....
- de nieuwsbrief is voldoende informatief

3. Hoe informatief vindt u de website van de rekenkamercommissie?

- de website is mij onbekend
- de website is te weinig informatief, omdat .....
- de website is voldoende informatief

4. Hoe informatief vindt u het gecombineerde jaarverslag/jaarplan van de rekenkamercommissie?

- het gecombineerde jaarverslag/jaarplan is mij onbekend
- het gecombineerde jaarverslag/jaarplan is te weinig informatief, omdat .....
- het gecombineerde jaarverslag/jaarplan is voldoende informatief

IV: De toekomst van de rekenkamercommissie

1. Bent u tevreden over de huidige samenstelling met drie onafhankelijk leden en twee raadsleden?

- Ja (ga verder naar 3)
- Nee, namelijk .....

2. Hoe zou de rekenkamercommissie volgens u moeten worden samengesteld?

- alleen raadsleden
- alleen externe leden
- een andere verhouding externe leden - raadsleden, namelijk .....

3. Heeft u suggesties voor onderwerpen waarnaar de rekenkamercommissie de komende periode onderzoek zou moeten verrichten?

- nee
- ja, namelijk: .....

Ruimte voor opmerkingen: